

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ט' אדר תש"פ | דף היומי בבלי: ברכות סב.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תס"א עד סעיף ב'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק ו' 'ונבאר' עד 'וידעת'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ב משנה ח עד פרק ב משנה ט

"היום מישהו הזכיר לי את 'מיכאל המלאך'... סיפר הסטייפלר זצ"ל | השדכן שניצל מסקילה | בעקבות 'המהפכה הצרפתית': היום בערב מעמד סיום מסכת ברכות בעיר מרסיי | 1841

יהלומים מגדולי ישראל

רבי חיים בנימין ניגש אל האיש והתעניין לפשר
ערימת הסלעים שלידו. האיש השיב בכעס:
"בבניין הזה גר השדכן שלי... עוד מעט הוא אמור
לצאת, ואני מודיע לך שהוא לא יוצא מפה חי"..."

צרוז סיפורים בלתי-שגרתיים באווירת ימי הפורים הבאים עלינו לטובה

לו: אכן כתוב במפורש, אבל מי אמר שזה אני?...

(המבשר תורני פרשת יתרו)

"אבא שלי מתקן שעונים"...

היה זה כשאחד מילדיו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, בן ארבע שנים, יצא בליל שבת מהבית ואיבד את דרכו. העוברים ושבים לא יכלו להציל מפיו מידע, מלבד זאת שהוא גר בשכונת שערי חסד. אחר כך סיפרו גם, כי כששאלו אותו "מה אבא שלך עושה, במה הוא עובד?" - השיב: "מתקן שעונים"... וכדלהלן.

היתה סיעתא דשמיא, שלאחר שפסע דרך ארוכה התעייף והתיישב ליד בית בשכונת 'מחנה יהודה', שם משום-מה אשה יצאה מהבית באמצע סעודת שבת ללוות חלה משכנים, לאחר שנגמרו להם החלות באופן יוצא דופן, והיא ראתה ילד קטן יושב על המדרכה. היא נרתמה לענין, והלכו עמו לעבר 'שערי חסד', שם כבר הבחינו בחיפושים.

ומה הסוד של "תיקון השעונים"?... פשוט, הרי אבא למד תורה, וזה הרי פשוט אצל הילדים שאם אבא לומד, אז זה הדבר הטבעי. אבל במה הוא מתעסק? - שאלו וחקרו את הילד, ואז ענה לתומו: "בשעונים", כי זו היתה התעסקות היחידה בה ראה את אבא מדי

"היום מישהו הזכיר לי את מיכאל המלאך"

סיפר הרב משה גלינסקי, על אביו הגר"י גלינסקי זצ"ל. "אבא זצ"ל סיפר לי, שפעם נכנס אל מרן הסטייפלר ומצאו שדעתו מבודחת עליו. ביקש אבא זצ"ל לדעת לשמחה מה זו עושה, ומרן הסטייפלר פתח וסיפר לו:

"אתה בוודאי זוכר, ר' יעקב, שבישיבה למד אתנו בחור שלא היה כ"כ שלם בדעתו ועשה דברים מוזרים. שמו היה 'מיכאל', והוא היה אומר לבחורים שהוא המלאך מיכאל בכבודו ובעצמו. שאלו אותו הבחורים: 'מנין לך שאתה אכן מיכאל המלאך?' והיה מראה להם שכתוב שיש מלאך אשר שמו מיכאל, ומאחר שגם לו קוראים מיכאל, הרי שהוא מיכאל המלאך.

"המשיך מרן הסטייפלר ואמר לאבא בצחות: 'היום מישהו הזכיר לי את 'מיכאל המלאך' שלמד אתנו בישיבה. היה זה כאשר נכנס אלי מאן דהו עם שם מבני משפחתו הזקוק לרפואה שלימה, ונתתי לו ברכה לרפואה שלימה. הלה התעקש שברכה לא מספקת אותך, והוא רוצה הבטחה.

"אמרתי לו: הבטחה? מניין לי הכוח להעניק הבטחות? אמר לי האיש: 'הרי כתוב במפורש 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'. אמרתי

ערב שבת קודש, בשעונים הגדולים של פעם - האורלוגין.
מרן הגרש"ז זצ"ל היה עולה על כסא לעבר השעון שהתנוסס
על הקיר לסובב את הקפיץ עם מפתח מיוחד. לחלקו העליון
של השעון היה חלון בפני עצמו, ולחלק התחתון - שם היתה
המטוטלת שגם השמיעה את הצלצול העתיק - היה עוד פתח
בפני עצמו. בקיצור, עסק שלם היה להתקין את השעון מדי ערב
שבת, וזה הוא ראה שאבא שלו עושה. זה מה שיכול היה לראות
עסק של אבא עם עניני העולם הזה, ענין בו עסק בכובד ראש...
(חכו ממתקים, מפי אחד מבני המשפחה).

השדכן שניצל

צועד לו הגה"צ רבי חיים בנימין לוצקין זצ"ל ברחוב, ולפתע
מבחין באדם שניצב ליד בנין מסוים ולידו על הארץ ערימה של
אבנים גדולות. האיש ממתין בצפייה דרוכה, ניכר עליו שהוא
מתכוון להשתמש בנשק שצבר לו. אפיזודה שיכולה להתרחש רק
ברחובותיה הססגוניים של ירושלים...

רבי חיים בנימין לא ממשיך בדרכו אלא ניגש אל האיש
ומתעניין לפשר ערימת הסלעים שצבר לידו. האיש משיב בכעס:
"בבניין הזה גר השדכן שלי. כן, מקודם ראיתי אותו נכנס הביתה.
תיכף אשלם לו על האשה רעה שנתן לי... אני יודע", ממשיך האיש
בזעם, "שהוא עוד מעט אמור לצאת מהבניין ואני מודיע לך שהוא
לא יוצא מפה חי"... הטיפוס דיבר ברצינות והתכוון לכל מילה.

בורר רבי חיים בנימין את מילותיו, חושב במהירות כיצד
לפייסו, ואז עולה בדעתו רעיון.

"תקשיב ר' איד, יש לך עכשיו הזדמנות למחוק את כל העוונות.
את כל העוונות כולן. הגמרא במסכת יומא אומרת: כל המעביר
על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נושא עון ועובר על
פשע, למי נושא עון - למי שעובר על פשע..."

למרות הזעם העצום שהיה אצור בפניו של האיש, הוא הבין
שנקרתה בפניו הזדמנות פז. אך הוא פונה ושואל: "אתה מבטיח
לי שאם אני מוותר לשדכן - כל העוונות שלי ימחלו?"

"מבטיח", מכריז רבי חיים בנימין.

וערימת האבנים נותרת כמשחק בידיהם של ילדי השכונה...

(הרב רפאל ברלזון, מוסף שב"ק כי תשא תשע"ג)

"מרחם על הארץ"...

פעם נכנס גבאי הצדקה הנודע ר' דוד לייב שווארץ זצ"ל ביום
חורפי לביתו של עשיר בתל אביב. בעל הבית ניגש לדלת ונחרד:
"אוי, דוד לייב, ראה נא את נעליך המטונפות בבוץ, לכלכת את
רצפת הבית שלי! דוד לייב, מה עשית?!"

נכמרו רחמיו של ר' דוד לייב על היהודי, הוא התנצל, אך מיהר
להעלות חיך על פניו. "ר' איד, עד עכשיו קיימת בנפשך 'ברוך מרחם
על הארץ' - עכשיו, במטותא ממך, תקיים 'ברוך מרחם על הבריות'...
לבבו של האיש התרווח, חודה המושחז של האמירה נגע בעצב
רגיש בנפשו, והוא מיהר לקיים גם את ההמשך "ברוך משלם שכר
טוב ליראיו", והוציא חופן שטרות כסף - שכר טוב והגון - והגיש
אותו במאור פנים "ליראיו" - לשנורר ירא השמים...

(פניני נעם שיח)

עניינא דיומא - פורים

ילדי משפחת רייכמן הגיעו עם משלוח מנות לבית משפחת גנץ, אך אף אחד לא היה בבית והמשלוח הושאר ליד הדלת - האם הרייכמנים יצאו ידי חובה?

גם שאלה זו, כמו עוד רבות, תלויה בשתי הדעות העיקריות על טעמה של מצוות משלוח מנות |
קטעים מתוך מאמר מקיף ומחכים מאת הרב"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

לוי, אך משפחת לוי תסרב בתוקף לקבל מהם משלוח מנות. האם
משפחת בן נעים יצאה ידי חובה או לא?
כל לומד תורה והלכה יכול לערוך לעצמו רשימת תהיות,
ספיקות ונידונים בענייני משלוח מנות, ולפתור אותם באמצעות
בדיקת שני הטעמים העיקריים במצוות משלוח מנות. ואלו הן:
(א) לדברי ה"תרומת הדשן" (סימן קי"א) תיקנו מרדכי ואסתר
את מצוות משלוח מנות כדי שיהיה לכל המשפחות בישראל
סעודת פורים בשפע ובהרווחה וכך יוכלו לשמוח ולשוש, בשמחה
ובטוב לבב. ומכיון שלא רצו לבייש את הנצרכים, שאין להם
סעודת פורים בשפע ובהרווחה, תיקנו לשלוח משלוחי מנות

משפחת רייכמן שלחה משלוח מנות לשכנים היקרים משפחת
גנץ, אך משפחת גנץ לא היתה בבית ולכן הניחו ילדי משפחת
רייכמן את המשלוח ליד הדלת. האם יצאו ידי חובת משלוח
מנות? משפחת אזולאי שלחה מנות למשפחת ויספיש, אך מרוב
בלבול וריבוי משלוחים לא נודע מי שלח אליהם והמשלוח נותר
כמשלוח אלמוני, בעילום שם. האם משפחת אזולאי יצאה ידי
חובת משלוח מנות?

שלחנו את הזאטוטים שלנו לשלוח משלוח מנות למשפחת
יאסייב, אך הם הביאו אותו בטעות למשפחת אלחריזי. האם
יצאנו ידי חובה? משפחת בן נעים תשלח משלוח מנות למשפחת

סעודתם והם גם הרבו בשמחתם רק לאחר הפורים ולא בפורים עצמו. ואכן, שמחתי לראות שכך כתב גם הגרב"צ פלמן זצ"ל בספרו שלמי תודה.

ג. משלוח מבן עיר לבן כרך ולהיפך

שאלה מעשית מאוד, הנוגעת לרבים מאיתנו: אנחנו גרים באלעד, אך אנו רוצים לשלוח משלוח מנות מעולים וססגוניים לקרובי משפחתנו המתגוררים בירושלים. וכן להיפך, חבר ירושלמי רוצה לשלוח לנו משלוח מנות. האם כשבן עיר, שאצלו חוגגים היום פורים, שולח משלוח מנות ביום י"ד לבן כרך שאצלו חוגגים פורים רק מחר, יוצא ידי חובת המצווה? והאם בן כרך ירושלמי ששולח אל בן עיר אלעדי משלוח מנות בשושן פורים, כשאצלנו בעיר כבר מקפלים את התחפושות ומנסים להתאושש מאירועי אמש, הוא יוצא ידי חובה?

מין החזו"א זצ"ל הורה שצריך לשלוח מנות למי שאצלו פורים באותו היום בו מקבל הוא את משלוח המנות. גם מרן הגאון רבי מאיר שמחה מדוינסק זצ"ל, בעל ה"אור שמח", כתב ש"נראה בעיני שאם שולח מנות לחברו ביום י"ד למרחוק, כשלא יבוא לחברו עד למחר, אף אם חברו הוא בן ט"ו - לא יצא. ועוד נראה לי, שמשלוח מנות דווקא למי שהוא מחויב כמותו בשמחת היום, בני י"ד לבני ט"ו ובני ט"ו לבני ט"ו, וזה פשוט".

הגרב"צ פלמן זצ"ל דן בעניין וכתב שלכאורה, לפי טעם ה"תרומת הדשן" שמצוות משלוח מנות נועדה להרבות ולסייע לצרכי הסעודה, אם כן מסתבר מאוד שהמשלוח תלוי במי שמקבל אותו, ומכיון שאצל המקבל אין זה פורים היום והוא אינו עורך סעודת פורים, לא יצא. אך לפי טעמו של רבי שלמה אלקבץ, שהמצווה נועדה להרבות אהבה ורעות, מדוע צריך שגם מקבל המשלוח יחגוג ביום זה פורים. הלא סוף סוף הנותן מרבה רעות ושמח עם אוהביו? וכותב הגרב"צ פלמן שאולי דוקא אם נותנים משלוח מנות למי שגם אצלו היום פורים, כשהשניים מרבים ברעות ובאהבה זה עם זה יחד ביום הפורים עצמו, יוצאים ידי חובה, אך אין ענין להרבות רעות ואהבה עם אנשים שאצלם היום אינו פורים. כן, ברור שיש ענין להרבות רעות בין כל היהודים בכל ימות השנה, אך לא יוצאים בכך ידי חובת משלוח מנות...

ד. משלוח מנות מעליב

'משכיל' אחד שלח להמלבי"ם עוגה בדמות 'דבר אחר', כ"משלוח מנות". החזיר לו המלבי"ם כתשורה את תמונתו שלו והוסיף פתק, בו כתב לאותו משכיל: "אתה שלחת לי את תמונתך, תמונת החזיר, ואני שולח לך את תמונתך..."

לכאורה, לפי הטעם ששולחים משלוח מנות כדי להגביר אהבה, בוודאי שבמשלוח מנות משפיל ומעליב לא מתקיימת המצווה, אך אולי גם לטעם השני, ששולחים כדי שיהיה עוד מזון בסעודת הפורים, יתכן שבשליחת דבר מעליב לא יוצאים ידי חובה. כי למרות שהוסיף לו בצרכי הסעודה, עדיין ביזה אותו.

לכולם, לעשירים ולעניים כאחד. טעם התרומת הדשן הובא גם בלבוש, וכן משמעות לשון הרמב"ם: "כיצד חובת סעודה זו? שיאכל בשר... וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות". הרי שצירף את הלכות משלוח המנות בתוך הלכות סעודת הפורים, ושייך הוא לסעודה עצמה.

ב) רבנו רבי שלמה אלקבץ זצ"ל, מחבר השיר 'לכה דודי', בספרו 'מנות הלוי', חידש שטעם מצוות משלוח מנות הוא כדי להרבות באהבה ואחוה, שלום ורעות, אל מול דברי המן הרשע שאמר שעם ישראל הינו "עם מפוזר ומפורד", שאינו מאוחד זה עם זה ויש בו פירוד לבבות. נזכיר על קצה המזלג כמה מהשאלות התלויות בשני הטעמים הנ"ל:

א. כאשר המקבל מסרב לקבל את המשלוח

הרמ"א כותב שאם שלחנו מנות למישהו ואותו אדם סירב לקבלם או שמחל לנו על המשלוח, יצאנו ידי חובה, וכתב החתם סופר (או"ח קצ"ו) שהכרעת הרמ"א תלויה בטעמי המצווה: אם טעם המצווה הוא כדי להרבות אהבה ורעות בין החברים, אם כן כיון שהשולח הראה לחברו שהוא אוהבו בכך ששלח לו משלוח מנות, וחברו ראה ששלח לו והוא שמח על כך, רק שאינו רוצה לקבל את המשלוח מכל סיבה שתהיה, ולא מחמת שנאה - יצא ידי חובה. אך אם טעם המצווה משום ריבוי סעודת פורים, אם כן, כל שחברו לא קיבל את המשלוח, לא יצא ידי חובה. ואמנם, אם המקבל לא רוצה לקבל את המשלוח משום שהוא כועס על השולח, משמעות דברי החתם סופר שלא נצא ידי חובה, כיון שמצוות משלוח מנות מתקיימת בריבוי האחוה והשמחה בין שני הצדדים ולא רק כשצד אחד שולח והצד השני אינו מוכן לקבל את המשלוח (וראו בענין זה בספר שלמי תודה להגרב"צ פלמן זצ"ל, סימן כ"ז).

ב. כאשר המקבל אינו יודע מי שלח

כאשר שלחנו משלוח מנות, אך אלו שקיבלו אותו לא הצליחו לדעת ממי המשלוח הגיע, האם ממשפחת פוירשטיק או ממשפחת מאושר, ממשפחת דולינג או ממשפחת פורת - כתב הכתם סופר (או"ח סימן קמ"א וכך כתבו בספרים נוספים), שלפי טעמו של התרומת הדשן, יצאנו ידי חובת המצווה, משום שסוף סוף יש להם כעת עוד אוכל לסעודה. אך לפי הטעם שהמשלוחים נועדו להוסיף אהבה ואחוה בין השולחים והמקבלים, אם כן לא יצאנו ידי חובה, שהרי המקבלים כלל אינם יודעים ממי הגיע המשלוח. מסתבר שאם שלחנו משלוח מנות והמקבל לא היה בבית, והנחנו לו את המשלוח ליד הדלת וכתבנו על פתק את השם שלנו, כדי שידע מי שלח לו את המשלוח - אזי אם המקבלים שבו הביתה בפורים עצמו, בוודאי שיצאנו ידי חובה, שהרי הם קיבלו את המשלוח בפורים ושמו בו ובנו בפורים עצמו. אך אם הם שבו הביתה רק במוצאי פורים, נמצא שהם לא נהנו מכך לריבוי

מה עשה הבקי בש"ס כשלא ידע לענות?

ברכות דף סב

'עד דכפנת אכול, עד דצחית שתה' - בעודך רעב, אכול, בעודך מצא, שתה, ואל תתמהמה

"ודאי שהבחור הזה עשה שלא כדין. הוא הרי צריך לברך ברכת המזון. אלא מה, הוא יברך בדרך? זה ודאי שלא כהלכה לקום לכתחילה וללכת. צריכים לברך במקום שאכל [אם הוא הלך, נחלקו ב"ש וב"ה אם יחזור, אבל לכתחילה לכו"ע אסור ללכת]. אבל אם הוא היה נשאר ומברך ברכת המזון - בכמה דקות שהיה לוקח הברכת המזון הכל כבר היה מצטנן אצלו, והוא כבר לא היה נוסע ללמוד! בכמה דקות האלה היתה מצטננת אצלו כל ההתרגשות שעלתה לו לגדלות עצומה בתורה, והוא לא היה מבצע את החלטתו לנסוע למקום אחר וללמוד בפרישות מהעולם זמן רב.

"היה אומר רבי חיים שמואלביץ: קורה שיש לבן אדם התעוררות, והוא דוחה אותה ללאחר זמן. זה לא טוב, צריך מיד! זה היסוד של הגמרא 'עד דכפנת אכול, עד דצחית שתה' - כל זמן שאתה רעב, שיש לך התעוררות, תנצל את זה! אל תשאיר את זה לאחר כך..."

(הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, דרשות משמר הלוי)

"בישיבת וולאז'ין היה בחור אחד שהיה מפורסם כבקי בש"ס. יום אחד ישבו כמה בחורים ואכלו, ובאמצע האוכל דיברו בדברי תורה. הזכירו שם איזה מאמר חז"ל ושאלו איפה המאמר הזה כתוב. הבקי בש"ס הזה, היה צריך להגיד מיד איפה זה, והוא לא ידע. הוא קימט את המצח ולא נזכר בשום אופן.

"מיד הוא תפס את המצב שלו, שכולם מסביבו אומרים שהוא בקי בש"ס, והנה היה כאן עכשיו מבחן והוא רואה שהוא לא יודע. הוא עדיין לא בקי בש"ס! וזה הרי שיא התקוה של בן אדם, להיות בקי בש"ס.

"מה הוא עשה? הוא קם באמצע האוכל מבלי לומר שום מילה ומבלי להפרד מהחברים, הלך ולבש את המעיל והקפלוטש שלו ונעלם. הוא נסע לעיר אחרת וישב שם כמה שנים, יש אומרים שש שנים ויש אומרים ארבע שנים, ולמד בשקידה עצומה בלי שום קשר עם העולם, וצמח להיות אחד מגדולי הדור.

"היה מספר רבי חיים שמואלביץ, שרבי חיים וולאז'ינר אמר כהאי לישראל:

חדשות דרשו

קיימו וקיבלו עליהם ועל זרעם: לאור המהפכה בלימוד 'הדף היומי' בצרפת - 'דרשו' יקיים מעמדי סיום מסכת ברכות בפריז ובמרסיי

30 שיעורי דף היומי חדשים נפתחו בצרפת במחזור הלימוד הנוכחי | ר' נפתלי לוי יו"ר 'דרשו' בצרפת: "חלה התעוררות עצומה בסדר גודל שלא ראינו כמותו עד היום" | היום ט' באדר יתקיים מעמד סיום מסכת ברכות במרסיי, וביום ראשון הבעל"ט יתקיים מעמד סיום בפריז בהשתתפות ראשי ישיבת מיר שליט"א

רבני צרפת מדווחים על מהפכה תורנית שטרם נראתה כמותה במדינה, לקביעת עיתים לתורה בכלל ולפתיחת שיעורי דף היומי בפרט, כאשר 'דרשו' נטל על עצמו לדרבן באמצעות מילגה מיוחדת פתיחת עשרות שיעורים חדשים בדף היומי בבלי. בנוסף, מספר הנבחרים על הדף היומי בצרפת הכפיל ושילש את עצמו

צרפת היהודית כולה עדיין נתונה תחת הרושם האדיר של מעמד סיום הש"ס של 'דרשו' שנערך בט"ו בטבת בבירה הצרפתית, ונראה כי ההתלהבות שנוצרה באותו ערב היסטורי, על מדרגות אצטדיון דום דה פריז, הבעירה אש בלבבות, ועוררה כמיהה עצומה לתורה במדינה עם הריכוז היהודי הגדול ביותר באירופה.

בחודש האחרון ב"ה.

על מנת לשמר את החיזוק הגדול בצרפת ולבקשת רבני הקהילות, יקיים 'דרשו' סיומי מסכת ברכות בסוף השבוע ובתחילת שבוע הבא, שבמסגרתו יהיה עידוד מיוחד למשתתפי השיעורים החדשים להמשיך ולצעוד הלאה יחד במסכת שבת ולהתמיד בקביעת עיתים לתורה ובקיום המבחנים.

כבר במהלך הסיום הגדול נרשמה התעוררות עצומה לקביעת עיתים, כאשר אלפי חוברות של תחילת ברכות עם פירוש מיוחד בצרפתית חולקו להמונים, ומאות סטים של הש"ס נמכרו במחיר מיוחד לאלו אשר קיבלו על עצמם לקבוע עיתים ולהצטרף למשפחת לומדי הדף היומי. מיד לאחר הסיום הגדול נרשמו אלפי פניות לאנשי 'דרשו' בצרפת כולה, של יהודים שביקשו להיות משובצים לשיעורים יומיים, ובשבועות שלאחר המעמד אלפי יהודים הצטרפו ללימוד קבוע של הדף היומי.

אלא שנראה כי את המהפכה הזו איש לא היה יכול לצפות. ההתלהבות האדירה שהיתה בפריז, הגיעה עד למרסיי הרחוקה שלחופי הים התיכון, מרחק של 750 ק"מ, ושעה וחצי טיסה מפריז, כאשר מרסיי, בגל של התעוררות יהודית שטרם נראה כמותו בעיר, ביקשה להצטרף בהמוניה לשיעורי תורה חדשים שנפתחו בחודשים האחרונים בעיר החוף.

בארגון 'דרשו' לא יכלו לעמוד מנגד, ונכון לראש חודש אדר, 'דרשו' פתח כ-30 שיעורים חדשים בדף היומי בפריז ובמרסיי, כאשר הבשורה פושטת כאש בשדה קוצים ועוד ועוד יהודים מצטרפים בכל יום לשיעורים החדשים, ומבקשים להחיות נפשם בדברי אלוקים חיים.

"מה שאנחנו רואים במרסיי הוא התעוררות יהודית עצומה, שאפשר בהחלט להגדיר אותה המהפכה הצרפתית של דרשו", אומר ר' נפתלי לוי יו"ר 'דרשו' בצרפת. "במרסיי יש כ-100 אלף יהודים, מדובר בריכוז יהודי ענק, ועד היום לא ראינו התעוררות כזוה סדר גודל. זה מרגש לראות את זה, ומדובר בחלק

מההתחזקות הכללית של יהדות צרפת, שבשנים האחרונות, בין היתר בזכות ארגון 'דרשו', מתחברת לתורה באופן מיוחד מאוד". הרב שלמה אלחדד מראשי 'דרשו' בצרפת משוכנע שלסיום הגדול של דרשו בפריז יש חלק משמעותי בהתעוררות במרסיי. "אמנם מרסיי רחוקה מאוד מפריז. זה כמו מדינות שונות, אבל בשביל יהדות צרפת כולה, האירוע בפריז היה אירוע מכונן", הוא מסביר. "מעולם לא היה אירוע כזה כאן, ויהודים מכל רחבי המדינה דיברו על האירוע הזה לפני שהוא קרה, וגם לאחריו הוא הותיר רושם עצום. אנשים ראו את זה בשידור חי, ודיברו על זה, והתעוררות נגעה בליבם של כל היהודים הצרפתיים במדינה, שראו פתאום איזה כבוד עושים לתורה, ואיך כולם מתאחדים סביב התורה, ומסתבר שהיזו משהו בלב להרבה יהודים. והנה אנחנו רואים את התוצאה".

בעקבות ההתעוררות העצומה, וכדי לחזק את הקהילה היהודית במדינה, החליטו כאמור ראשי הנהלת 'דרשו' העולמית לבקשת רבני המדינה לערוך מעמד סיום על מסכת ברכות, ביום חמישי ט' באדר, בהשתתפות רבני צרפת והמוני בית ישראל, לשמוח בשמחתה של תורה, וע"י כך להכניס עוד ועוד יהודים למשפחת הלומדים - כפי שכבר הוכח בעבר.

ביום ראשון יתקיים מעמד סיום בפריז ובפרברי העיר, ברוב עם, כאשר המעמד המרכזי ייערך בהשתתפות ראשי ישיבת מיר שליט"א ובראשם מורינו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א אשר שוהים בצרפת בעת הזאת.

ב'דרשו' העולמית אומרים כי המשוב שמתקבל מצרפת לא מאפשר להתעלם ולהמשיך הלאה. "אנחנו מקבלים משוב מדהים מיהדות צרפת, שצמאה לעוד ועוד תורה, שצמאה לעוד ועוד 'דרשו', שרוצה להיות חלק ממשפחת הדף היומי בבלי והדף היומי בהלכה, להתחבר עוד, ואנחנו, כמי שחרתנו על דגלנו את עניין עידוד לימוד התורה, שמחים להושיט להם יד ולהיות חלק במהפכה התורנית המרגשת המתרחשת לנגד עינינו במדינה".

השבוע - מבחני 'דרשו' כדלהלן:

יום חמישי ט' באדר - 'דרשו בכלל', יום שישי י' באדר פרשת תצוה:

קנין תורה - 2: ברכות לב. - סא:

קנין משניות - 2: פאה פרק ג' משנה ו' - פרק ה' משנה ה'

הדף היומי בהלכה 60: מ"ב - סימן תנ"ג סעיף ה' עד סימן תס"א

מוסר: שמירת הלשון חלק א' שער התורה פרק ז' "ונצייר שתי" עד חתימת הספר פרק ו' "ונבאר"

קנין חכמה 37: אבות עם פירוש רבינו יונה פרק א' משנה י"ז (שמעון בנו אומר) - פרק ב' משנה ט'

(אמר להם צאו וראו איזוהי דרך ישרה)

'פורים רב' שעלה על השולחן - האם מותר להורידו? מדוע בכלל ממנים 'פורים רב'? והאם יש מקור בספר יצירה למנהג להרבות שחוק בחודש אדר

לקט מרתק של מקורות ומנהגים על שמחת פורים

הפורים בעת שדרש ה'פורים רב' והיה עושה ליצנות מהמן הרשע, אז שחק בפה מלא באמרו כי כל ליצנותא אסורה חוץ מליצנות מעבודה זרה.

מינוי 'פורים רב' - על מה ולמה?

מנהג ותיק בהרבה קהילות בישראל למנות בחודש אדר ת"ח פיקח ושנון לרב לכהן כ'פורים רב', ויש שהרב המקומי היה מוסר סמכויות מסוימות לרב של פורים, שהיה מבדח את הקהל ביום הפורים באמרות נעימות ובמילתא דבדיחותא.

וכן המנהג גם בישיבות, למנות אחד מבחירי הישיבה היודע לפלפל ולדרוש בחריפות ובבקיאות, ותפקידו לשמח את הבחורים בחידודי דברים להרבות שמחת פורים.

העולם מטעימים את מנהג ה'פורים רב', שהוא כדי להרבות בשמחה ובששון. אולם בעל ה'ויגד יעקב' מפאפא זצ"ל אמר שהמקור למנות פורים רב אינו כמו שהעולם סוברים, אלא הוא מנהג מימים קדמונים שבעת שרב העיר רצה לקיים את ההלכה של 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע', וכיון ששיכור אסור להורות, על כן בירר לו תלמיד חכם אחד וביקש ממנו שלא ישתה יין כל יום הפורים, כדי שיהיה מוכן ומזומן להורות ולהשיב דבר ההלכה לקהל שבאים לשאול.

'פורים רב' בחצרות החסידים

מנהג הפורים רב נשתרש בחצרות החסידים, שהיו ממנים כל שנה פורים רב, כמו שכותב הגאון רבי יחיאל מיכל היבנר זצ"ל שכן המנהג אצל האדמו"רים מסטרעטין ("שו"ת הילולי דרבי" עמ' כא), וכן בספר "ספרן של צדיקים" (מערכת מ אות כט) מובא שהרה"ק רבי ירחמיאל משה מקאז'ניץ זצ"ל היה עושה קלפי וגורל מי יכהן כפורים רב מראש חודש אדר עד יום שני של פסח, וכן הנהיג כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע את מנהג הפורים רב בארץ ישראל.

ומנהגו של הדברי חיים מצאנז זצ"ל היה לעשות פורים רב, וכן היה מקבץ כמה אברכים טובים ת"ח וחסידים שהיו נקראים בשם 'פורים קהל', ודרכם היתה ללכת לבתי אנשים לבקש מהם מעות לצרכי צדקה והיו פוסקים שיתן כך וכך, והיתה להם הסמכות ליטול משכונות עד שישלמו את הצדקות ("דרכי חיים").

הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל, מח"ס 'המנהג'

המנהג בכל תפוצות ישראל הוא להרבות בשמחה ושחוק בימי הפורים, ויש מקומות שמתאספים ביום הפורים ואחד מן הקהל משמח בדברים במילתא דבדיחותא.

מנהג זה נהוג כבר מתקופת האמוראים, כמו שכתב היעב"ץ בסידורו בענייני פורים (שער יג, ט אות יז) שעניין ריקודין ושאר ענייני שמחה ושחוק שאין בהם חשש עבירה נמצא כבר בגמרא (סנהדרין סד:) וכפירש"י שם. וכן נהגו בדורות הראשונים, כמובא ב"נימוקי יוסף" עמ"ס מגילה (דף ז:) בשם הרמב"ם, שירבה בשחוק ובמילי דבדיחותא שמתוך כך לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

בטעם מנהגם של ישראל כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל בספרו "ליקוטי מאמרים" (אות טז, עמ' עו), לפי שביום זה נהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, וכדרך שנאמר בתהלים (ב, ד) 'יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו'.

ויש שהביאו את דברי "ספר יצירה" (פ"ד) הכותב: "המליך אות ק' בשחוק ואדר בשנה" כמקור נאמן למנהג ישראל להרבות במיני שחוק בחודש אדר.

אמנם יש לציין כי היו מגדולי ישראל שדעתם לא היתה נוחה דעתם ממנהג זה, והיו נזהרים אף בימי הפורים שלא למלא פיהם שחוק, וכדברי ה"טורי זהב" (סי' תקס סק"ז) שאסור למלאות פיו שחוק אפילו בפורים, וכן הביא האור החיים הק' בספרו "חפץ ה" (ברכות דף לא).

נהגו לעשות שחוק וליצנות מהמן ואחשוורוש

בספר "צדקת הצדיק" (אות רס) מביא, שהמנהג מימות קדם היה לעשות אותה השחוק וליצנות ממעשה אחשוורוש והמן הרשע בדברי בוז וקלון, ומצינו כן מרומז ב"מגן אברהם" וב"פרי מגדים" בהלכות שבת (סי' שו"ס"ק כב).

צדיקים פירשו את טעמו של המנהג ע"פ מאמר חז"ל שכל ליצנות אסורה חוץ מליצנותא של עבודה זרה, והליצנות שעושים בעניין המן ושאר הרשעים זו ליצנותא דעבודה זרה ממש (ספר "שבט מיהודה").

וכן מסופר על הרה"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זצ"ל שאף שהיה נזהר שלא למלאות פיו שחוק, אולם בשולחנו הטהור ביום

שפע של ישועות בכוחו של ה'פורים רב'

מצינו בספרי החסידות בגודל מעלת ה'פורים רב' שכוחו רב בהמשכת ישועות ורפואות לכלל ישראל, כמסופר על בעל ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זצ"ל שהיה בוחר ב'פורים רב' וביקש ממנו שיבטל גזירות ועלילות על בני ישראל.

וכן מסופר על הסבא קדישא משפולי זצ"ל, שכאשר היה צריך לפעול אצל השלטונות היה מגייס ביום הפורים יהודים מחופשים וערכו פורים שפיל, ולפעמים היה ממנה אחד מהחבורה למלך והיה חורף את המשפט כרצון הסבא קדישא, והיו לו בזה סודות גדולים.

מדוע אסור להוריד את הפורים רב מהשולחן

בהרבה מחצרות החסידים, במהלך עריכת השולחן של

האדמו"רים משמח ה'פורים רב' באמרותיו וחרוזיו, ובתוך הדברים היה מכניס דברי מוסר לעורר את הקהל בענייני השעה, וכידוע שעל-ידי שמחה וצחוק מתקבלים ומתיישבים הדברים היטב באזני השומעים.

רבוה"ק מבעלזא היו מבקשים את ברכתו של ה'פורים רב' באמירת 'לחיים'. והמנהג בויז'ניץ שהפורים רב מזמר זמירות לפורים בנוסח 'שלום עליכם' וכל מקדש' בניגון של שבת, ואומר דברי תורה בדרך בדיחותא.

ומסופר שהרה"ק מראפשיץ זצ"ל אמר פעם שיש להקפיד שלא להפריע לאלו שנוהגים לעלות על השולחן ולבדח את השומעים, כדי לקיים 'אל תפל דבר מכל אשר דיברת'...

להארות והערות ניתן לפנות ל"מכון המנהג":
hamenhog@gmail.com

השונות היומי

האם מותר להתחפש לסיני עם מסכת בידוד על הפה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

את עצמו כאחד מהם, סופו שיהיה כזה. ואף ששם מדובר במי שמרמה בכדי שירחמו עליו לתת לו צדקה, אך גם בלי לרמות בצדקה מבואר בגמרא ברכות (דף ס.) שלא יפתח אדם פיו לשטן, לכן יש להימנע מתחפושות כאלו. וכל המחלה אשר שמתי וגו' לא אשים עליך כי אני ה' רופאך.

שאלה: הגננת בגן של בתי רוצה להכין תחפושת לילדות, של סינים חולי קורונה עם מסכת בידוד על הפה מחשש הידבקות. האם הדבר ראוי, להתחפש לחולה?
תשובה: אין להתחפש לחולה. במשנה בסוף פאה מבואר שמי שאינו סומא ולא פסח ועושה

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום...

המייל היומי של 'דרשו'

כיצד ניתן להכשיר תנור חרס של חמץ לאפיית מצות?

את התנור לשם הכשרתו לפסח. והשניה - לצפות את קרקעית התנור בטיט; ולכתחילה יש לצפותו בטיט בעובי 'אצבע' (2.5-2 ס"מ, לשיטות השונות), אך בדיעבד התנור כשר אף כאשר עובי הציפוי פחות מאצבע. [שו"ע תסא, א, משנ"ב ג, וביה"ל ד"ה קרקע; ביאורים ומוספים דרשו, 5 ו'10]

תנור חרס ששימש לאפיית חמץ - ניתן להכשירו לאפיית מצות בשתי דרכים: האחת - להסיקו בחום גבוה, בצורה כזו שהגחלים 'ילכו' על פני כל קרקעית התנור, ויחממוהו את כדי כך שאם יתחכם בו ברזל יינתזו ממנו ניצוצות; וכאשר מכשירים באופן זה, יש להסיק

באיזה מקרה צריך להמתין שהתנור יצטנן כדי לאפות בו מצות?

שנועדה להכשרה, ולא יחממו את התנור למידת החום הגבוהה הנדרשת להכשרתו, מחשש שהמצות תשרפנה. ועל פי הטעם השני, אין להסיק את התנור לצורך אפיית המצות כל עוד לא הצטנן מההסקה לשם הכשרתו; וכך המנהג. [שו"ע תסא, א, ומשנ"ב ד]

בהמשך לאמור: תנור חרס שהוכשר לאפיית מצות על ידי הסקתו בחום גבוה - צריך לשוב ולהסיקו פעם נוספת לפני אפיית המצות, משום שקיים חשש שבהסקה הראשונה התנור לא הוכשר כראוי; וכן משום שקיים חשש שאם התנור יהיה כשר לאפיית המצות בהסקה אחת, יאפו את המצות בעת ההסקה

מה דינן של מצות שנאפו בתנור שלא הוכשר כדין?

ואף כאשר התנור 'בן יומו' - אם ידוע שהמצות נאפו בשטח מסוים בתוך התנור שהוכשר כדין, או שהתנור הוסק מספר פעמים אלא שלא הוסק לשם הכשרתו לפסח, המצות מותרות. [משנ"ב תסא, ב, ושעה"צ ג]

בהמשך לאמור: תנור חרס של חמץ שלא הוכשר כדין, כגון שיש ספק אם הגחלים 'הלכו' על פני כולו, ואפו בו מצות לפסח - אם התנור אינו 'בן יומו' מבליעת החמץ, דהיינו שכבר חלפו עשרים וארבע שעות מעת שאפו בו חמץ, מצות שנאפו בו לפני הפסח, מותרות באכילה בפסח.

* מצה שנאפתה עם מילוי של בשר או גבינה, אסורה באכילה בפסח, משום שהאדים היוצאים מהמילוי מלחלחים את הבצק ומעכבים את אפייתו, ובכך הוא עלול להחמיץ.
* מצה שנאפתה עם ביצה שלימה בתוכה, אסורה באכילה בפסח, אם משום שהאדים היוצאים ממנה גורמים לחימוץ הבצק, ואם משום שבמקום המגע בין המצה לביצה, לא נכנס חום התנור.
* לכתחילה אין לערב בבצק של המצות 'זרעונים', שהם גרעינים קטנים, כגון שומשום. אך בדיעבד, המצה מותרת באכילה בפסח.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מה ההבדל בין תערובת נוזלית ליבשה לגבי ביטול איסור ברוב?

יש אומרים שהתערובת מותרת באכילה בפסח. וראה להלן דעות נוספות בנוגע להלכה זו.
ולדעה זו, מותר אף לבשל או לאפות את התערובת בפסח. אולם, אסור להוסיף על כמוות ההיתר לפני הפסח ולבטל בתוכו את החמץ על מנת לאכול את התערובת בפסח.

[שו"ע תמו, ד, משנ"ב כח רלא, וביה"ל ד"ה ונתבטל, וד"ה שהוא; ביאורים ומוספים דרשו, 56]

חכמינו ז"ל החמירו באיסור חמץ בפסח, שכאשר הוא מתערב בדבר היתר, התערובת נאסרת באכילה אף כאשר מדובר ב'משהו' חמץ, שאינו נותן טעם בתערובת.
אולם, מאכל שהתערב בו חמץ לפני הפסח, (אפילו בערב פסח לאחר חצות), ו'התבטל' בתערובת כדין ביטול בשאר איסורים - דהיינו: בתערובת נוזלית האיסור בטל כאשר יש בכמות ההיתר פי שישים ממנו, ואילו בתערובת יבשה די ברוב היתר כנגד האיסור -

הלוח היומי

ט' באדר | (לפי אחת השיטות) רבי יהודה ב"ר שמואל החסיד זלה"ה, בעל ספר חסידים

יום זה מובא בשו"ע (תק"פ ס"ב) לתענית צדיקים, על שנחלקו בו בית שמאי ובית הלל.

יארצייט:

ד' אלפים תתקע"ז: (לפי אחת השיטות) רבי יהודה ב"ר שמואל החסיד זלה"ה, בעל ספר חסידים.
תקמ"ח: רבי שלמה זלמן ב"ר יצחק מוולוז'ין זצ"ל, (אחיו של ר"ח מוולוז'ין), בעל לבנת הספיר.
תרצ"ה: רבי מרדכי ב"ר משולף פייש זצ"ל, מניר-טאהש.
תש"ה: רבי שמואל דוד ב"ר יוסף משה הלוי אונגר זצ"ל, מנייטרא.

תש"ט: רבי יחיאל מיכל ב"ר אליעזר שלזינגר זצ"ל, דיין בפפד"מ ומייסד ישי' קול תורה י-ם.

תשמ"ה: רבי יואל ב"ר שלמה זלמן קלופט זצ"ל, אב"ד חיפה, בעל דעת יואל.

תשס"א: רבי יהודה זרחיה מרדכי לייב חיים ב"ר שפטיה הלוי סג"ל זצ"ל, בעל ראשית העבודה, שו"ת צמח יהודה, דורשי ה' ועוד, אב"ד קרית שלום ת"א.

תשס"ט: רבי דוד בן ציון ב"ר יוסף קליין זצ"ל, אב"ד יסודות.

מהי היא העצה לדון לכף זכות גם כשברור לחלוטין שפלוגי עשה מעשה אסור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

"נכון מאוד שיהיה הדבר אצלו כמו ספק ואל יכריעהו לכף חובה"; ובוודאי שכאשר הדבר נוטה לכף זכות, אסור על פי דין לדונו לכף חובה. ובביאורים ומוספים מביאים בזה נידון לגבי אדם שהוא בינוני ברוב המצוות, אולם במצוה מסוימת נזהר ומדקדק מאד כצדיק, ויש ספק במעשה מצוה זו שעשה האם לדונו לכף חובה - האם נדון אותו כצדיק כיון שנהג במצוה זו, או כבינוני, כפי שהוא נוהג באופן כללי? יש שכתבו (הגרה"ד ליטוואק, מרפא לשון ח"ז עמוד 145) שתמיד יש לדונו כפי מצבו הכללי ולא בכל מצוה כפי שהיא, והביא להוכיח כן מלשונות הראשונים שכתבו שצדיק היינו שצדיק בכל עניינו.

ג) אדם שהוחזק לעשות במזיד עבירה אחת מפורסמת, מביאים בביאורים ומוספים מדברי ה'חפץ חיים' לקמן (כלל ד סעי' ז), שצריך לשופטו לצד חוב אחרי שהוא התחזק בכך לרשע גמור בכל עניינו.

ומה הדין אם אינו מכיר כלל את האדם ומעשיו, וגם מעשהו אינו מוכיח האם הוא טוב או רע? על כך כתב ה'חפץ חיים' לעיל (עשין ג באמ"ח ס"ק ג) בשם הרמב"ם, שרק מצד מידת חסידות יש לדונו לכף זכות, ובמצוות הלבבות (ה"ה אות ו בדרך מצוותיך) ביאר טעמו, שכתוב 'בצדק תשפוט עמיתך' ומלשון 'עמיתך' משמע שדוקא במכירו יש דין זה.

הסעיפים הנלמדים היום ב'חפץ חיים' עוסקים במצוות 'בצדק תשפוט עמיתך'. ה'חפץ חיים' מגדיר מספר כללים בחיוב זה: (א) באדם ירא אלקים, יש חובה לדונו לכף זכות גם אם הדבר קרוב ונוטה אצל הדעת יותר לכף חובה. ובביאורים ומוספים מביאים, כי העצה לדון לכף זכות גם כשברור לחלוטין שפלוגי עשה מעשה אסור, כתב ה'חפץ חיים' לעיל (עשין ג באמ"ח ס"ק ג) שיש לו לחשוב שפעמים הרבה יש לאדם בשעת המעשה כעס על ענין אחר, ונזדמן לו כעס זה בשעת המעשה, ומרוב צערו נתהווה לו מה שעשה, ואין אדם נתפס בשעת כעסו, וזו עצה להכניס בלבו לימוד זכות, גם אם ראה בעשיית מעשה רע.

ומה הדין לגבי מצוות תוכחה במקרה זה - האם בגלל החובה לדון לכף זכות נפטרים גם מחובת תוכחה? ה'חפץ חיים' לקמן (לשון הרע כלל ד באמ"ח ס"ק יח) הביא את דברי היד קטנה (פ"ט מדעות הכ"ו) שאסור להוכיחו, מפני שבצדיק אומרים שבוודאי עשה תשובה כמו שכתוב בגמ' (ברכות יט, א) [שהוא המקור לדין הח"ח כאן כמו שציין בבאמ"ח ס"ק ח], וחלק עליו הח"ח, שיש לומר שכל דין הגמרא הוא רק לגבי לימוד לכף זכות, אבל לא נפטר בכך ממצות תוכחה, ונשאר למעשה בצ"ע.

ב) אדם בינוני, שנהג מחטא ולפעמים נכשל, אם הספק שקול צריך להכריעו לכף זכות; אם הדבר נוטה יותר לכף חובה -

הגאון רבי שמואל אויערבך אמר: הכרתי גדולי עולם וראיתי שאלו ששאפו ושאפו ולא היה להם סיפוק ממה שהשיגו, הם לא גדלו, ואדרבה, אלו ששמחו מכל השגה, מכל קצת לימוד, הם אלו שגדלו. אם היינו יודעים מה זה משנה אחת או כמה רגעים שלומדים, זה היה נותן כזו אורה ושמחה.

ודאי שצריך לשאוף, אבל מאידך לשמוח ולחיות בכל מה שהשיגו.

(בקוראי שמו - הדרכות מהגר"ש אויערבך עמ' טז)

נשתדל להתבונן במצוות שהספקנו לקיים במהלך חיינו ולהתמלא בסיפוק ולשמוח בהם שמחה עצומה.